CATALUNYA

REVISTA SETMANAL

Muntaner, núm. 22. • Número solt, 25 cts; - l'any 10 ptes.; trim. 3 ptes. - Estranger, 15 ptes. l'any.

Any VIII — Barcelona 20 Juny de 1914 — Núm. 346

SUMARI

L'arrendatari de la moral

Histories extraordinaries d'Edgar A. Poe.-Silenci, per C. R. B. trad.

Ram de primavera, per JOSEP LLEONART.

Nit de Sant Joan, per MAGÍ VALLS I MARTÍ.

Del llibre.-«Espectacles i Mitologia», per J. M. LÓPEZ PICÓ

Esteve Monegal, escultor, per ALEXANDRE PLANA.

De doctrina estètica.-De la bellesa.-De l'armonía o equivalencia de bellesa en art, per MARTÍ CASANOVAS.

Estudis Verdaguerians.-El sentiment de patria en l'Obra de Mn. Cinto, per J. FORNELL.

El princep mut, *Rondalla popular*, per F. MASPONS I LABRÓS.

De la premsa

La decadencia de la política a Barcelona, per PERE COROMINAS.

Informació

L'Escola de bosc a Monjuich.

Llibre nou

LA MERLA

per JOSEP LLEONART

Biblioteca "Illes d'Or"

L'arrendatarí de la moral

A conseqüencia del darrer debat, i gracies a l'intervenció admirable d'En Cambó, el senyor Lacierva ha quedat inutilitzat com home polític espanyol. En Cambó no maquinava pas una venjança catalanesca contra l'home que tingué l'audacia incalificable de presentar la Setmana Tràgica com un fet de separatisme, contra l'home funestíssim de la repressió, contra el principal autor de aquella impopularitat d'En Maura a la qual es degué un naufragi de les primeres esperances de concreció legal de nostra aspiració. En Cambó és prou essencialment polític per no deixar parlar una rancunia, per justa que sigui, en el moment que ha d'obrar una eficacia. En Cambó intervingué com ho feu obeïnt a una necessitat de sanejament de la política espanyola; amb tota la seva repugnancia i el seu menyspreu es veié obligat a parlar de l'arrendatari de la moral, —disponible per mauristes i datistes,—davant l'absoluta exigencia de aquest moment polític en el qual no es resol cap cosa, però es prenen ja posicions significatives i trascendentals.

¿Qui és el diputadet cuner, el periodista sospès en el batxillerat que ha dit que l'atac d'En Cambó a en Lacierva era inoportú, fòra de lloc? En el Congrés s'estava precisant una mena de balanç de la política espanyola, es recomptaven les energíes nacionals, s'orientava al país vers la llealtat mútua de les comunions opostes. Contra la vibració de sinceritat del Congrés, s'aixecava el home honest, cacic a Murcia i apòstol a Madrid, devot al ensems de la novela picaresca i dels Comitès de Defensa social; i aquest home encarnava tota la duplicitat de la vella política, amb un tartufisme tan evident que només podía embadalir-s'hi encara la massa neutra provinciana, la gent grisa i lluenta per la qual és un excel·lent digestiu la moral dels altres.

La permanencia del equívoc interessat d'En Lacierva, era una obturació descarada per les noves corrents de la redempció espanyola: ARA, doncs, a l'hora del garbellament i del triatge, calía confondre aquest debelador suposat del mal, que ha acabat traint En Maura, deixant-lo tot sol en el compliment d'un exili que li guanyà la *pose* ultramontana i la incapacitat política de son Ministre de la Governació.

Llegiu les cartes d'En Cambó i en Lacierva donades als taquígrafs; en Lacierva és un Romero Robledo espès i feixuc. En Cambò és el polític clarividént, tot amplitut d'esperit, tot dignitat d'ideal. En Cambó ja en sa missiva atacava formalment en Lacierva per sos erros imperdonables; en Lacierva se sortí del pas amb l'ironía barata que es gasta a Madrid quan per atzar es topa amb una cosa viva. En Lacierva ha obtingut un èxit sentimental de la majoría; una xaranga ben madrilenya com la oferta a En Moret darrera unes paraules d'En Macià. En Cambó ha tingut l'acert, la consideració dels millors polítics espanyols, *la eficacia*. L'arrendatari de la moral queda avui a l'altura d'un candidat a governador civil, d'un rebuig flotant per les aigües estancades del regisme antic.

Histories extraordinaries d'Edgar A. Poe

SILENCI

FAULA

Dormen els cims de les muntanyes
i els afraus i els puigs i les balmes.
ALCMAN.

«Escolta'*m*», digué el Dimoni, posant la seva mà sobre'l meu cap. «La contrada de la qual jo parlo és una contrada l'òbrega de la Líbia, a les vores del riu Zaire. I allí no hi ha repòs, ni silenci.

»Les aigues del riu tenen una color de safrà i malaltiça; i elles no corren cap a la mar, sinó que palpiten eternament, sota l'ull vermell del sol, amb un moviment avalotat i convulsiu. Fins a moltes milles a cada costat del jaç llotós del riu, hi ha un pàlid desert de gegantíns nenúfars. Ells sospiren l'un a l'altre dins aquesta solitut i allarguen cap al cel els llurs colls d'espectre, i decanten d'ací i d'allí les llurs testeseternes. I hi ha allí una remor indistintaqui surt d'ells com el brogit de una aigua subterrania. I ells sospiren l'un a l'altre.

»Però hi ha una frontera al llur reialme—la frontera de l'ubaga, horrible, enlairada selva. Allí, com les ones a l'entorn de les Hèbrides, el petit bosc és agitat continuament. Però no hi ha cap vent atravessant el cel. I els enormes arbres primitius se branden eternament de un costat i d'altre amb un sò esclatant i poderós. I de les llurs altes cimeres, gota a gota, s'escola una perdurable rosada. I a les arrels, estranyes flors metzineres se torcen dins un endormiscament agitat. I per dalt, amb un cruixir ressonant, els núvols grisos se precipiten sempre cap a ponent, fins a rodolar com una catarata, per darrera el mur inflamat de l'horitzó. Però no hi ha cap vent atravessant el cel. I a les vores del riu Zaire no hi ha repòs, ni silenci.

»Era nit, i la pluja queia; i caient, era pluja, però havent caigut, era sang. I jo m'estava dins la maresma entre'ls grans nenúfars, i la pluja queia damunt del meu cap,—i els nenúfars sospiraven l'un a l'altre dins la solemnitat de la desolació.

»I, totduna, la lluna muntà a través la fina boira funeral, i era de una color carmesina. I els meus ulls caigueren sobre una enorme roca grisa, dreta al marge del riu i il·luminada per la claror de la lluna. I la roca era grisa, i sinistra i alta,—i la roca era grisa. Damunt del séu front hi havíen caràcters gravats dins la pedra; i jo caminí través la maresma de nenúfars fins a arribar tocant el marge, per tal de llegir els caràcters de damunt la pedra. Però jo no puguí desxifrar-los. I jo me'n tornava a la maresma, quan la lluna lluí amb una vermellor més viva, i jo vaig girar-me i vaig mirar novament a l'indret de la roca, i els caràcters;—i aquests caràcters eren: DESOLACIÓ.

»I jo vaig mirar amunt, i hi havía un home dalt del cim de la roca; i jo vaig celar-me entre'ls nenúfars per tal d'atalaiar les accions de l'home. I l'home era de una forma alta i majestuosa, i era embolicat dels muscles als peus amb la toga de l'antiga Roma. I el contorn de la seva figura era indistint,—però les seves faccions eren les faccions de una divinitat, perque el mantell de la nit, i de la boira, i de la lluna, i de la rosada, havía mig descobert les faccions del séu rostre. I el séu front era enlairat i pensívol, i el séu ull esverat per l'ansia; i dins les quantes arrugues de la seva galta jo llegí les faules de la tristesa, i la fatiga, i el basqueig de l'humanitat, i un gran deler de solitut.

»I l'home s'assegué dalt de la roca, i decantà el cap sobre la mà, i mirà a l'entorn la desolació. Mirà a baix el petit boscam inquiet, i més amunt els enormes arbres primitius, i per dalt de tot el cel ple de cruiximents, i la lluna carmesina. I jo m'estava arraulit a sopluig dels nenúfars, i espiava les accions de l'home. I l'home tremolava dins la solitut;—però la nit avançava, i ell seia dalt de la roca.

»I l'home apartà la seva mirada del cel, i guaità cap al malincònic riu Zaire, i cap a les grogues aigues funerals, i cap a les esblaimades legions dels nenúfars. I l'home escoltava els sospirs dels nenúfars, i la remor qui sortía d'entre ells. I jo m'estava arraulit sòta el meu cobert i espiava les accions de l'home. I l'home tremolava dins la solitut;—però la nit avançava, i ell seia dalt de la roca.

»Aleshores jo davallí a dins els recers de la maresma, i caminí per entremig la feresteguesa dels nenúfars, i cridí els hipopòtams qui habiten entre'ls fangars dins els recers de la maresma. I els hipopòtams oïren la meva crida, i vingueren, amb els behemoths, fins al peu de la roca, i bruelaren fortament i espaventosa sóta la lluna. I jo m'estava arraulit sóta'l meu cobert i espiava les accions de l'home. I l'home tremolava dins la solitut;—però la nit avançava i ell seia dalt de la roca.

«Aleshores jo vaig maleir els elements amb la maledicció de l'avalot; i una esfereidora tempesta es congrià al cel, on suara no hi havía hagut cap vent. I el cel esdevingué lívid amb la violencia de la tempesta—i la pluja batía el cap de l'home—i les ones del riu sobreixíen—i el riu atormentat saltava en escuma—i els nenúfars xisclaven dins els llurs llits—i la selva s'esmicolava al vent—i el tro rodolava—i el llamp queia—i la roca brandava fins als séus fonaments. I jo m'estava arraulit sota'l meu cobert i espiava les accions de l'home. I l'home tremolava dins la solitut;—però la nit avançava, i ell seia dalt de la roca.

»Aleshores jo fuí enfellonit i vaig maleir, amb la maledicció del *silenci*, el riu, i els nenúfars, i el vent, i la selva, i el cel, i el tro, i el sospirar dels nenúfars. I ells foren sobtats per la maledicció, i *esdevingueren muts*. I la lluna cessà d'enfilar-se pel séu treballós camí cap al cel—i el tro expirà—i el llamp no se encengué—i els núvols penjaren immòbils—i les aigues se recolgaren al llur jaç i hi restaren- i els arbres cessaren de brandar-se—i els nenúfars no sospiraren pus—i ja no s'oí més la remor qui sortía d'entre ells, ni cap ombra de sò en tot el vast desert sense límits. I jo vaig mirar a l'indret dels caràcters de la roca, i ells eren canviats;—i els caràcters eren: SILENCI.

»I els meus ulls caigueren damunt la semblança de l'home, i la seva sem-

ROYAL
Rambla dels Estudis, núm. 8
♦ Cada tarda Tè-concert ♦ Souper-concert a la sortida dels teatres ♦
RESTAURANT ❀ Menú des de 5 pessetes
El Saló més elegant de Barcelona per banquets i lunchs

blança era pàlida de terror. I, apressadament, ell aixecà el séu cap de la seva mà, i es redreçà dalt de la roca, i donà orella. Però no hi havía cap veu en tot el vast desert sense límits, i els caràcters de damunt de la roca eren: SILENCI. I l'home s'extremí, i girà el cap, i s'enfugí lluny, lluny, precipitadament, així que jo no el vegí pus.»

. . . . . .

Hi han força bells contes dins els volums dels Magus—dins els melancòlics volums relligats en ferre dels Magus. Allí dins, jo dic, hi han magnífiques histories del Cel i de la Terra i de la mar poderosa—i dels Genis qui han regnat sobre la mar, i la terra, i el cel enlairat. Hi ha molta de ciencia aiximateix dins les paraules qui foren dites per les Sibil·les; i santes, santes coses han estat oïdes temps enllà per les ubagues frondes qui tremíen al voltant de Dodona—però, com és cert que Allah és vivent, aquesta faula que m'ha contada el Dimoni, quan s'assegué al costat de mi dins l'ombra de la tomba, jo la tinc per la més meravellosa de totes! I quan el Dimoni posà fi a la seva historia, se deixà caure dins la conca de la tomba i rigué. I jo no poguí riure amb el Dimoni, i ell va maleir-me perque jo no podía riure. I el linx qui habita per l'eternitat dins la tomba, en sortí, i s'ajaçà als peus del Dimoni, i el mirà fit a la cara.

C. R. B. *trad.*

Obres de Josep Carner

Llibre dels Poetes	**3 pessetes**
Primer llibre de sonets	**5 »**
Segón llibre de sonets	**4 »**
Els Fruits Saborosos	**1 »**
La Malvestat d'Oriana	**2 »**
Les Monjoies	**5 »**
L'Idili dels Nyanyos	**0'75 cts.**
Auqes i Ventalls	**5 pessetes**

Se troben de venda a la Casa Lluis Gili, Editor i llibrer, Clarís, 82, i a nostra Administració.

Ram de primavera

II

Auques i Ventalls per Josep Carner.

Perquè hi ha un Carner que fà de la paraula el que vol, és possible un Carner cantant a soles amb el seu esperit davant dels horitzons infinits i un segon Carner que canta, com diría jo?.. com home de món, barceloní entre barcelonins. Aquest darrer és el poeta de *Auques i Ventalls.*

Deixem de banda, ço que és cert, que aquest llibre és en algunes seves poesíes una intencionada psicología de vides barcelonines.

Sugestionats per la correntia àgil i popular de la tonada, alguns, no sabent donar un nom a l'encís, en diràn *poesía d'aquell temps*, volent dir amb això sense atinar-hi, que hi ha en el llibre *lo etern barceloní*, justament ço que el seu autor desitjava.

Però encara en un sentit més trascendent, si bé més individual, m'apar barceloní, que és en el resultar una actitut de ciutadà de cara a ciutadans, en algun moment i tot *contra* ciutadans, no prenent-nos aquest terme sinó en el sentit que pot tenir en la persona del somrient Carner.

Per si es dibuixava, no esbrinem aon, una ganyota volent dir: —¡Poeta,... anem,... home ignoscentó, *qui baille aux corneilles!*.—compareix aquesta poesía on, el qui volava enllà del mon físic o caminava pel crestall de les serres, vé a la terra baixa i es posa a parlar el llenguatge del comù, però amb un vel més de gracia que no es compra a la parada dels marxants.

Per si algù, i encara com si es dignés parar-hi esment deixava anar la raó de que això de l'escriure en vers sempre el feia pensar en aquells temps del trovador amb el guitarró, i que, miseria la de no tenir altre saber sinó el de poesía, surt una poesía que estimula amb la picantor i enllemineix amb la lleugeresa, i adins d'ella el qui parlava de la ineptitut del poeta hi veurà talvolta que un poeta pot servir i tot per a ficar-se-li a la pell i donar-lo a coneixer en un retrat subtil i clar, i l'home que s'alabava de tocar de peus a terra es trobarà amb un altre què tot sent poeta té un coneixement tan d'home de món com ell.

Tal veig jo en *Auques i Ventalls:* una actitut que és reacció i és defensa, la escorça espinosa que guarda adins el veritable fruit lluminós de la poesía més alta, que fins i tot llumena contra claror, i en alguns indrets l'escorça s'entrobre com volent dir: Si aquesta és la meva defensa, el resplandor que adarrera hi entrobireu és el meu fruit cordial, el de la més pura poesía...

Reaccions així, eixides d'ànimes de altra qualitat són disolvents. L'historia de dibuixants i literats de periódic dels darrers anys a Barcelona n'oferirà al temps un exemple llastimós de disolució i concupiscencia. Però la d'en Carner mai no serà aqueixa amarga reacció que promou el fermentament de la Barcelona negra. Fins en l'*auca de la coblejadora* que a troços semblaría escabrosa hi ha aquella franquesa casta, i, algu altre ja deu haver-ho dit, jo trobo que val un sermó,

Ja de sempre l'ironía és inseparable d'En Carner, no sols en aquells seus articles literaris que amb una acció de cada dia i tres frases concises i ben posades creen un caracter psicològic, sino quan fins entremig dels seus articles i conferencies de contextura més espiritual, vegi's *La dignitat en la poesía* o *L'Exit i l'Immortalitat,* hi surt a trascantó el barceloní entre barcelonins que es redreça rient per sota el nas. I això, aquest *alarde* que en termes diplomàtics se'n diría, potser és la nota més enllumenadora del caracter de poeta popular integral d'En Carner, car qui del tot encarna aital caracter és sentit i es preocupa (altra vegada un verb una mica anacrónic aplicat a n'En Carner, però, en fí, es preocupa, posem) de defensarse de ço que ofenent la dèu del seu ser poètic pugui mimvar-li el dictat de popular.

Avui, en *Auques i Ventalls*, el que ja coneixíem espiritualista fins a la rel en aquelles estrofes patriarcals del *Salm*

AGUA MINERO : MEDICINAL NATURAL : PURGANTE

RUBINAT-LLORACH

Recomendada por las Academias de Medicina de París y Barcelona, etc., etc. Diplomas y medallas de Oro

PURGANTE SIN RIVAL EN EL MUNDO

Combate eficazmente la constipación pertinaz del vientre, infartos crónicos del hígado y bazo, obstrucciones viscerales, desórdenes funcionales del estómago é intestinos, calenturas, depósitos biliosos, calenturas tifoideas, congestiones cerebrales, afecciones herpéticas, fiebre amarilla, escrófulas, obesidad (gordura); NO EXIGE REGIMEN NINGUNO.—Como garantía de legitimidad, xigir siempre en cada frasco la firma y rúbrica del **Dr. Llorach**, con el escudo encarnado y etiqueta amarilla. Desconfiar de imitaciones y substituciones.

VÉNDESE EN FARMACIAS, DROGUERÍAS Y DEPÓSITOS DE AGUAS MINERALES

Administración: Calle Cortes, 648 - BARCELONA

Nadie debe estar en su casa sin una botella de agua RUBINAT-LLORACH

dels Pecadors o en aquelles de *La més Perfeta,* saturades d'una experiencia prematura que no pot brotar espontániament sinó per un do diví de l'esperit, o en *Els Infants del Boreas,* poesía feta amb manats de serena de l'aire que en sentim el toc i no podem destriar amb els ulls, el poeta popular inimitable de versos com els intercalats en el seu llibre *La Malvestat d'Oriana,* surt amb *Auques i Ventalls* com una segona personalitat que vé a dir: Hi havía, hi ha en mi allò, però per si li convenía a algú saber ho també hi ha això altre. Com sé volar de la serra als espais infinits, també sé devallar de la serra a la terra baixa i alternar arreu com és del cas. A nosaltres, poetes, no ens calía aquest estimul, mes, ja que deu ser de llei que creixin al ensems el fruit de llum de la poesía més pura i l'escorça que'l defensa, sigui en bona hora.

***

Joan Llongueras.—Cançons i Jocs d'Infants: Les Formiguetes. Quan jo vaig al camp. Lo que canten els aucells: (amb la música, i la traducció castellana de la lletra).

Si hagués de parlar per mi diría que la impresió pura de la Gimnástica Rítmica ens desmereixerà en qualsevulga altra forma si l hem vista una vegada en la representació sense paraules dels deixebles del Mestre Llongueras sobre el podium del Palau de la música Catalana. Representació que diríem composta de tres inseparables elements musicals cada ù en el seu sentit: Música del clavecí que regeix, música del pas avingut dels múltiples peus tendres ressonant, adés rápits, adés sabedors d'esperar, adés enérgics, adés disminuint fins a fer-se lleus com una fugida amb peus de daina, com un frec d'ales, però perceptibles sempre; i música la visió dels moviments que el pas và generant en els cossos, anhelants en la cursa, testos en el cop de peu alhora decidit i contingut, moviments que haurían fet la máxima delicia de aquell Heine que el sol caminar de la gent italiana en una de les ciutats d'allí ja el definía: *jene Rythme des Bewegens, jene heitere Musik des Lebens...*

Si, música, música i música, tres components de una armonía que no es poden descompartir veig jo en la pura gimnástica Rítmica. El clavecí i, ritmant-hi, el drama acústic eloquentíssim dels peus tendres avinguts sobre la fusta sonora, i els moviments dels cossos generats dels passos, aquella *música serena de la vida.*

Al aire, sobre un prat, no m'afiguro possible la gimnástica Rítmica segons jo la he sentida; l'aire feudal humiliaría la música del infim clavecí; ja no existiría el drama acústic dels peus tendres que diu tantes coses, car la materia del prat no té aquella fidelitat del ressó. Fallarían dos components inseparables de l'armonía, i adeu el nostre encís.

Però ara el Mestre Llongueras, que aquí pot ser solament ell podía fer-ho, crea amb les seves tres composicions: *Les Formiguetes, Quan jo vaig al camp* i *Lo que canten els ocells* una altra representació rítmica apta a tot lloc, car, ni que en les notes esplicatives que acompanyen aquestes cançons-jocs es parli de representació en escenari, una hora o altra quan ja siguin patrimoni dels minyons bé deuràn cantar-les i jugar-les en els seus esbarjos com ara les *rondas* o el *Yo tengo un castillo, materile-rile-rile, etc.*

Vol dir que les paraules i els accionats amb significat concret vindràn enlloc de la sensació que rebíem del casament d'aquells tres elements cada un música en el seu sentit. Rebem-ho. Cal, a truc de ser humà, no ser massa esteta; i també serà bó al capdavall que'ls ocells i les branques es parin una estona a veure de'l que són capaces les gorges noves i els tanys primerencs de la nostra minyonesa educats en el ritme per un Mestre Llongueras. Aquests Cançons i Jocs d'Infants jo els sommio acompanyats de una música una mica apartada de cobla de sardanes. Voldría que aquestes tres cançons-jocs tinguessin una expansió rápida, i, com algunes vegetacións en climes fogosos i impacients aquest istiu mateix, en racers de muntanya, a les places, sota porxos i jardins alegres en poblacions d'estiueig, fessin callar els ocells i deturessin el gronxament de branques, ja que ells no poden com nosaltres assistir a l'altra gimnástica Rítmica on lo vist i lo sentit són un atemperament musical que descansa de paraules el nostre esperit aviciat.

JOSEP LLEONART

Nit de Sant Joan

Per la nit de Sant Joan
les montanyes s'encendràn.

Per la nit de Sant Joan
les montanyes mostraràn
al cel blau llurs flamerades;
les estrelles admirades
mes que mai resplendiràn.

Per la nit de Sant Joan
les estrelles semblaràn
com guspires de fogueres
que entre mig de les fumeres
fins al cel arribaràn.

Per la nit de Sant Joan
cel i terra's miraràn.
Les estrelles tremoloses
mes que mai seràn zeloses;
mes que mai resplendiràn.

Per la nit de Sant Joan
les montanyes s'encendràn
de la vall a les cimeres,
Beneides les fogueres
que en un cel ens tornaràn.

Per la nit de Sant Joan
cel i terra un foc seràn.

MAGÍ VALLS I MARTÍ

DEL LLIBRE

Espectacles i Mitologia (1)

per J. M. López Picó

Ara que l'ànima es més rica
d'aquesta llum del món que és vostre esclat;
Senyor, per reposâ una mica,
comença el cant de la serenitat.

I

Com un assedegat, de lluny estant,
coneix la font per la remor que'l crida,
i la il·lusió d'estar-se-la escoltant
li fa semblar que té la set guarida.

D'aquesta guisa, ma fretura, quan
jo no sé on ets i et va cercant ma vida,
sadolles tota amb la frescor del cant
per lluny que siguis i per abscondida.

Però si et veig, renoves la fretura
amb un set que no s'acaba mai;
joia dels ulls, viventa criatura!

Així l'assedegat, tantost arriba
a contemplar la font no troba esplai,
si no abeurant els ulls en l'aigua viva.

II

Deixa les flors que vessin del seu vas
amb un caient de gràcil oblidança,
com si en elles deixesis al teu pas
un perfumat record de la frisança.

Arreu de casa reparteix les flors
i llur frescor, amb ta frescor renova,
per tal que al visitar nostre redós
tothom s'endugui odor damunt la roba.

III

Si el jorn es dolç i la hora és clara,
vivim el jorn i la hora.
No'ns descuidem, que l'instant d'ara,
d'aquí un instant ja és fòra.

Se'n va l'instant, com l'aigua clara
i se'ns endú aquesta hora.
Vivim l'instant que ve, que el d'ara,
llisca i se'n va, i ja és fòra.

Així cantava un dia
a nostra vora amor, senyor.
—L'encís, qui el desfaría?—
dic, i tu em dius:—Un altre amor.

I això dient, com posseida
d'una furor vident,
mires lliscar suau la vida
i atures la corrent.

IV

Si del tràfec del jorn, vinc abatut
i asprors et duc a casa de la brega;
si en mon bes d'arribada, encar batega
el marriment del jorn sense virtut.

Tu em prens el bes i me'l retornes pia
perquè n'aprengui jo l'altre sabor,
i el cansament d'avui sigui llevor
de nova activitat a l'altre dia.

V

Si té la nit, dormida, en son repòs,
a dins de l'ombra lluissor d'estrelles,
el teu esguard, amor, quan dorms i és clos
la llum dels ulls traspúa en les parpelles.

Si aquella llum de l'alta serenor,
l'ordre immutable en el repòs vigila;
la llum del teu esguard ordenador,
serva, quan dorms, sa resplandor tranquila.

Si al respirar la nit asserenada,
fa més claror el bellugueig d'estels,
del teu respir beat, cada alenada,
mou amb clar ritme la fulgor dels cels,

VI

Tu, diligenta, sense dir paraula,
amb tot esguard has beneit el pa.
Mentres el llesques i ens el dones, fa
una claror de sol, damunt la taula
que'ns ennobleix les ganes de menjâ.

VII

La casa neta és el mirall de Deu.
No el sents aprop, amor, més que en l'altar
a tots indrets de casa el Rostre Seu,
que mirar-nos la casa, ja és resar?

VIII

Em dius baixet, amb dolç esglai:
—No sé que tinc que ja el dalit em manca.
Responc:—Amor, tens el desmai
joiós, de quan va madurant la branca.

I tu aleshores et repenges més.
L'esclat vital en tu fulgura
prometedor i tant encès, que un bes
té la sabor del fruit, madura.

(1) Vegi's *Ram de primavera* - I - per Josep Lleonart, al número passat de CATALUNYA

Stramps en lloança de la muller

Dòna, vui dir ta llonça en mos versos.
Fes-los espill immortal de ta forma;
sigui el meu cant governat per ta mida,
sota l'aspror, saborós de dolcesa,
erm ben endins de les tendres paraules
sense afalacs i que el ritme hi devingui
fàcil per llei del treball com la terra
mare del guany del teu dot de pubilla.

Mires aprop, i de tant vigilanta
poses caliu de la llar on vigiles;
per vigilar a tota hora segura,
parles molt poc i et deixondes amb l'auba.
Lloa a tos ulls! Per sa gloria et consagro,
dòna, el dolç fruit de l'amable olivera,
l'oli sagrat que il lumina i conforta
sense neguit, mansament i callada.

L'ordre ve a tu i és per llei dels teus braços.
que al teu voltant amb les mans poses ordre.
Per ordenar a tota hora mestressa,
sols de les mans fas sentir la caricia.
Lloa a tes mans! Per sa gloria et regalo
un branquilló d'ametller; sabràs dur-lo
alt, de faisó que les flors no's desprenguin
i dins les mans com en l'arbre madurin.

Dreta, és ton cos aplomat, i la gracia
ferma és en ell. Jo em complasc en mirar-te
com en mirar el conreu vell de pàmpols
gràcils i ensems endurits per la sava.
Lloa al teu cos! Per sa gracia perenne
i sa virtut en el temps renovada,
plantaré un cep. De bon cep creix la vinya,
de la bondat de la mare, la filla.

Brolla el teu pas de la propia abundancia
franca del cos floreixent en la marxa;
ritme que en tu neix i mor i es renova,
del teu alè fecundat quan camines.
Lloa al teu pas! Per sa gloria, la ofrena
et faig de un pi, perquè l'aire en sa copa
del record teu que al passar li deixaves,
deixi fervent ton imatge perfecta.

Lloa al teu seny en el qual s'acompleixen
amb abundor recatada tes gracies,
sempre deixant de son gust que ens en quedi
una humanal set de noves primicies.
Lloa al teu seny! Per sa gloria governa
d'ara endavant tota font i que l'aigua,
clara mercè, més que a dolls ens mitigui
nostres delits amb eterna mesura.

Per ton esguard i tes mans i pel noble
repòs del cos i caient de tos passos,
i pel teu seny, sobirana armonía,
fes que el meu vers sigui com la olivera,
com l'atmetller, com el cep, com l'esbelta
copa del pi, i com la font d'aigua clara.

Esteve Monegal, escultor

Heus-aquí un escultor que no és arribat a l'art dels volums per una primera sugestió directa, com tants altres, sinó que ha estat per a ell un domini descobert després de les voltes i revoltes d'un llarg camí. Els amics d'aquest artista saben com en l'Esteve Monegal una forta inquietut hi havía que l'impulsava a les més diverses activitats de l'esperit. De primer eren la vasta arquitectura de les idees, lliure i lògica, però somesa a ritme allò que l'encantava, com després havía de sentir l'atracció de les armonies exactes i fatals de les matemàtiques. Amb la filosofía fou la música, la ciencia alada del ritme, que li revelà la infinitat de les formes. Aviat el seu desig del ritme prengué un nou sentit de precisió i l'art de les línies li feia cercar allò mateix que havía cercat en Plató, en Newton i en Mozart. L'Esteve Monegal dibuixà i ja era abocat a l'art on els ritmes se fixen i esdeven eterns, on l'armonía se cristal·litza. L'Esteve Monegal esdevingué escultor. Ha treballat amb una lentitut ferma, segura. No ha volgut llençar-se a les buidors d'un espai desconegut encara; no ha intentat saltar d'un graó a un altre que no fos l'immediat, sinó que un per un va seguint la dura graonada que dú, en l'art, al coneixement d'un mateix. I l'artista que's coneix a ell mateix, ja coneix allò que l'envolta, perquè ço que l'envolta se reflexa en ell. L'Esteve Monegal se'ns ofereix com un exemple de disciplina. Això ja dóna a la seva obra un interès penetrant, perquè no es troba sovint en un home d'inspiració el domini de la propia voluntat; ni és cosa comú veure en germanor tan íntima la imaginació amb la reflexió.

* * *

En el «Faianç Català», l'Esteve Monegal ha exposat en aquests dies les primeres obres definitives del seu treball. Dos caps en marbre, un retrat en bronze, una petita figura en marbre purissim, un projecte de font pública i dugues estàtues en bronze. Fòra del retrat, totes són linies femenines. Les contempleu, i coneixent l'artista que les ha fetes néixer de les primeres materies humils del fang i el guix, ens venen al record les paraules amb què un gran iniciador, Rodin, parla del seu art. Diu Rodin que tota la seva vida ha estat una mena d'estudi, que no pas altra preocupació ha tingut de la d'estudiar sempre, amb la qual cosa justifica la lentitut en l'execució d'algunes obres seves. Quan s'és jove, diu, no se sab mirar ben bé la natura, perquè se du en el cap un agombol de somnis, d'idees fetes, i es cerquen *assumptes* quan caldría apendre a obrir els ulls. Això és difícil. «Jo he passat la meitat de la vida, ens confessa Rodin, en oblidar les rutines, en deslliurar-me de ço que m'havíen ensenyat». Sembla talment que aquestes paraules les hagués dites Rodin en una conversa amb el nostre Esteve Monegal. Aquest, crec jo que li hauría respost: O quina bona sort la nostra, la dels qui hem nascut a les darreríes del segle mort i no pas als seus mitjans, perquè creient també, com vos creieu, que cal obrir els ulls a la natura, vivim en un temps en què les velles rutines no ens prenen pas als que hem sigut lleugers d'esperit, i els somnis i les idees fetes que ens acompanyen són somnis lluminosos i clares idees. A nosaltres no ens pot fer mal la estètica eclèctica de Mr. Jouffroy, ni som esclaus de Mr. Taine, ni l'academisme vuitcentista ens ha lligat les mans. I l'Esteve Monegal, després de dir això, podría mostrar les seves obres

al vell genial de la llarga barba blanca que ha modelat el «Penseur».

***

Imaginem nosaltres que si l'Esteve Monegal no hagués tingut un gran amor per les arts de l'idea i del sò, no hauría arribat a l'escultura, perquè el paisatge li hauría omplert els buids del seu desig d'expressió. Però les matemàtiques, la filosofía i la música havíen de fer-li sentir la necessitat d'una forma més enllà de la imprecisió i manca de lògica del paisatge, més enllà dels arbres i els núvols i els quintars i les taques d'aigua que no obeeixen a un ordre visible. En el cos humà és on el sentit de la mesura, de la proporció i de l'armonía arbitrada de la filosofía, de les matemàtiques i de la música, troba repòs. El cos humà és infinit ensems que sotmès en tot moment a les lleis eternes d'una armonía invariable. El cos humà fou per això la gloria de l'art de Grecia, la patria de Pitàgores. S'ha dit que Fidies no podía desconèixer la Metafísica. Amb la Grecia del segle v l'art de l'escultura és també una ciencia: no imita les formes, sinò que cerca l'estructura i tota l'armonía vital que les formes limiten. L'Esteve Monegal, com un devot fervent, admira la profunda saviesa que en qualsevol actitut d'un cos ens és revelada: hi veu com els plans, i els escorsos, i els volums fixen una fórmula d'equilibri, i en aquesta fórmula d'equilibri hi sent un moment de la vida infinita, bell de fixar. L'Esteve Monegal no veu, en una figura, aquesta linia o aquella altra, l'escors graciós d'una mà que's mig gira o lleu tivantor d'una espatlla quan un braç s'estén; ell veu tot el joc d'escorsos i l'armonía dels volums de totes les parts del cos que en neixen d'aquell moviment de la mà o del braç. I és així com ha esdevingut un escultor enamorat de les belles composicions més aviat que un artista absort per la força d'una expressió donada, de dolor, d'engunia o de joiosa deslliurança. En la seva obra, les linies totals del cos predominen sobre les linies que limiten la testa. I àdhuc, tracta les testes com si fossin un cos sencer. Així, s'inclina als exemples diàfans de l'art clàssic, i si pogué un dia semblar acadèmic, avui ja en un punt més alt de la seva ascensió ja ens pot aparèixer la seva obra com la tradició clàssica renovada per l'esperit del noucents.

ALEXANDRE PLANA

RON BACARDI

DRET CATALA

Obra nova

Qüestions Civils, estudiades segons nostre Dret per Lluís de Peguera, extractades per Francesc Maspons i Anglasell. Extracte de la doctrina civil de Peguera anotat amb la Jurisprudencia catalana.

De doctrina estètica

De la bellesa

IV

De l'armonía o equivalencia de bellesa en art

Els elements de condició natural són de formació i presentació il-limitada, per tant fòra d'un terme humà, de valoració de formes i conceptes. I ço que és valor d'armonía, és precisament obtenir d' aquestes formes i conceptes el seu valor absolut: per això cal una funció limitadora, ço és, de conversió en terme d'exponencia humana, ço que és fòra d'aquest fur d'intel-lecte: i això s'obté sumant i limitant els aspectes pels quals aquella il·limitació es manifesta, fins a obtenir-ne el seu concepte absolut, únic, es a dir, de presentació simultània.

Es en va, per tant, cercar fòra dels elements de formació natural uns elements per la producció i manifestació de la obra d'art: la Naturalesa és la font primera i única d'aquests elements de producció, i d'ella és que l'art deu arrencar-ne uns primers elements i primeres formes per procedir a la producció i manifestació d'un resultant d'armonía.

Però aquestes formes i elements naturals són fruit de contingencia, fruit de formació natural, per tant element no humà, fòra de tota intervenció i limitació i d'ordre, i per ço de tota funció d'arbitri o de intel-lecte. Cal perquè aquests elements devinguin terme i exponent de valoració humana, limitar i regular la seva formació.—Un contingut de bellesa, obtingut per suma i resultant d'uns elements de formació natural, és terme fòra de tota valoració humana, d'intel-lecte, ja que és contingent la seva formació i presentació; i cal, com diem, regular i limitar aquesta seva formació, fent-lo terme i valor humà, és a dir, establint un equilibri o igualtat homogenia de valors, entre aquells elements i l'intel-lecte, obtenint així un resultant final d'armonía. Es regla primaria que dos exponents per correspondre's deuen ser de igual condició: per valorar i trobar aquell terme de correspondencia entre uns elements i formes i un terme humà que les valori, cal procedir a donar una igualtat de condició, d'homogenitat a ambdós exponents, obtenir entre ells una correspondencia, ço que s'obté fent esdevenir terme homogeni al terme qui valora, els elements qui deuen valorar-se, per arribar a la obtenció d'un exponent final.

Armonía, és, doncs, obtenir per una limitació el valor i concepte absolut—dins d'una escala de valoració humana,—d'una forma o idea; per suma de valors i conceptes diversos, obtenir un valor i concepte únic, total, de valoració absoluta. Terme de valoració, qui generat i resultant d'una funció d'intel-lecte, és a dir, esdevingut de condició homogenia a l'arbitri o intel-lecte humà, és ja terme de correspondencia i terme de relació amb ell.

Hem dit, per suma de valors i conceptes diversos, obtenir un valor i concepte únic, total, de valoració absoluta. Podem dir també, referint-nos a una imatge i forma, obtenir-ne el seu valor únic, absolut, per suma de imatges i formes diverses, successives. En efecte, aquesta suma resultant és el valor absolut o concepte d'una forma en què els termes aquells diversos se complementen i formen un resultant únic, absolut, una imatge única.

Presentar i manifestar aquest concepte absolut d'una forma, és l'equivalencia d'armonía, o bellesa en la obra d'art. En la Naturalesa, els elements i termes d' armonía se manifesten per una successió d'imatges i conceptes: i la armonía no cal pas cercar-la en un valor conjunt, sinó per suma d'aquells elements i termes de successió. I així els diversos aspectes de manifestació qui donen en la Naturalesa a aquell concepte d'armonia, se manifesten per una escala presentativa de valors, per una successió, i no per una solució única, conjunta, per un terme de valoració absoluta.—En l'arbre; fulla, flor, fruit: en la successió de les estacions; primavera, istiu, tardor, hivern. Un d'aquests termes isolat, no és de per sí una solució d'armonía, sinó sols per ella, un element i valor de formació. El susdit concepte s'hi obté per una successió de presentacions: en l'art, per simultanietat de les presentacions aquelles.

Així serà concepte i element absolut d'armonía en art, tot aquell procés que es desenrotlla en la forma arbre,—com en cada un dels elements naturals,—recollir-lo en un concepte únic; de successiu, fer-lo esdevenir simultani, únic. Concepte absolut aquest, que en l'artista serà representat per la imatge.—Un exponent d'una solució, no genera ni és per ell mateix un valor d'armonía: una xifra, un, no és armonía. Mes si ella se repeteix tres, quatre voltes i d'aquesta repetició n'obtenim un resultant únic absolut, tres, quatre, l'armonía existeix en aquest resultant obtingut. Igual en la Naturalesa: els elements s'hi manifesten per unitats disconjuntes, de formació i presentació: sumar-les i obtenir-ne un concepte únic, és armonía.

Podem, doncs, sentar en resultant. a) El concepte d'armonía en la Naturalesa, se manifesta per uns elements en successivitat de presentació, per unitats. b) L'armonía en art s'obtè per un concep te absolut dels elements aquells, i per la seva conceptuació i presentació simultania.

L'armonía, doncs, és un terme de solució, o convertir en sistema una escala de il-limitacions. Ella és terme resultant d'una funció d'albir: i si armonía, o element d'equilibri, és el terme final en la producció de l'obra d'art, un contingut de bellesa natural, presentada o representada, no es armonía, ja que aquella funció d'arbitri o presentació simultania, no existeix, i aquell contingut de bellesa no és terme o valoració de bellesa en art, o d'equivalencia a armonía, sinó bellesa natural o contingent.

Els elements naturals no satisfàn i no responen a aquesta necessitat de limitació, o presentació absoluta d'una valoració d'elements: i arrel de aquesta necessitat neix l'art, com neix la ciencia pura, com neixen les ciencies exactes, o matemàtiques. Aquesta limitació és aquella simultanietat de concepte i presentació: ella és l'element d'equilibri, ja que tota aquesta successió hi és sumada i continguda, i l'intel-lecle no sent el desig que porta la il-limitació, o presentació successiva, incessant. El terme, aquí, és l'element d'equilibri o satisfacció.

Ella neix per a generar i produir aquest terme resultant d'armonía; és, doncs, una fórmula de regulació, un sistema. I responent a aquest sistemà de limitació és que s'obté aquell resultant d'armonía; i igual que l'art, la ciencia pura, i amb ella les ciencies exactes, o matemàtiques, que també és una fòrmula de regulació i un sistema, qui per una limitació, per una suma i equivalencia de uns valors en relació, arriba a obtenir d'un concepte, el seu valor absolut, esdevenint aleshores un organisme de limitació, per tant, valor d'intel-lecte.

L'obtenció de l'armonía no és, doncs, més que un terme d'amidació, puramente i per enter arbitrari: terme arbitrari, que és pendre un element o xifra limitada, per amidar i valorar una il·limitació; és ço mateix que el metre, mida limitada, arbitraria, per l'espai il·limitat. Ella és quelcom de limitat en si mateix, com a fruit que és de una funció d'albir, per tant, humana. Així, que armonía, és com hem dit obtenir el valor absolut d'un concepte: valor absolut que no existeix en la Naturalesa, sinó en elements parcials, disconjunts, de formació successiva, però que en l'intel·lecte, per una limitació o sistema, se tradueix en un únic terme de valoració possible, ja que ella depèn directament i única de l'albir o funció de intel·lecte. I realment, ço que dona el seu valor a l'armonía, és precisament aquesta limitació a què respón ella, ja que si fos terme fòra de aquesta limitació, per tant, fòra d'una valoració d'albir, fòra terme, fòra de aquesta funció o valoració intel·lectual humana.

La obra d'art, fruit que és d'una funció humana d'albir, deu atendre aquesta limitació, respondre a aquesta escala d'amidació, que és per l'intel·lecte terme i escala de valoració absoluta: i per tant, presentats, referits i generats, per mediació d'aquesta escala, els elements de bellesa presentats per la Naturalesa, elements d'atzar o contingencia, generarà un resultant d'armonía o bellesa en art, que per tant, és element de generació humana, fruit d'intel·lecte o d'albir.

* * *

La representació, objectiva o subjectiva, d'uns elements de formació natural, genera en conseqüencia un contingut de bellesa natural o contingent: és, doncs, mancada d'aquest terme de armonía, o terme humà d'amidació i valoració: no obeeix al principi a qué deu obeir la producció i manifestació d'art, i que és precisament aquesta limitació o intervenció d'una funció humana de ordenació.

I aquesta obra, en la seva manifestació inicial, no respòn al principi de producció de la obra d'art: per la seva funció, merament representativa, directa, parteix d'un principi de condició oposta a la que és funció de l'art: careix, precisament, d'aquella limitació o intervenció humana, element primer d'armonía. I se suma i circumscriu en ser una anotació o índex, o inventari gràfic d'elements naturals, sobre els quals el principi d'activitat artística o de limitació deu encara començar a desenrotllarse, reduint-se per la sola representació d'aquells elements naturals, a recollir o representar els termes d'enunciat, o que plantejen una solució. Cas aquest de funció representativa, de perfecte romanticisme, és a dir, obra d'impuls, per tant natural, negant el principi de intervenció artística, que és de intel·lecte o humana; no natural, sinó provocada.—De aquesta funció representativa o romanticisme, ja en assaig anterior indicàrem els tres principis d'activitat humana que la generen i manifesten.

Art o armonía és: de la imatge o expressió, passar-se al concepte o idea. Que és com dir: d'una quantitat de bellesa sumada per uns elements de Naturalesa o elements de contingencia trobar-ne la seva equivalencia, per valoració absoluta, en elements d'art o d'albir. I aquella funció de representació d'uns elements naturals, no és encara el fet art. Per una exposició d'elements o quantitats de valoració, sols es planteja un problema, sens indicar-ne ni presentar-ne la solució: i per aquesta presentació d'elements, sols es planteja i es presenten els termes o exponents d'una solució, que en aquest cas concret és obtenir una armonía o equivalencia humana manifestada en formes d'art, de una quantitat igual en valor de bellesa natural o contingent. Es a dir, que aquesta representació, per a la obra de art, és sols una acotació d'elements, una presentació de la materia prima, que precedeix, com a element primer, a la seva formació.

Podem estatuir en resultant d'aquesta intervenció o no intervenció en la generació d'un resultant de bellesa, que: a). La representació d'uns elements de formació natural, objectiva o subjectiva és la obra generada per representació del signe o imatge: fruit resultant és una quantitat de bellesa natural o contingent: aquesta manifestació és resultant d'un romanticisme en activitat. b). La presentació d'uns elements de formació humana, arbitraria, és la obra generada per la presentació del concepte o idea: fruit resultant és una bellesa humana, en art, o armonía: aquesta manifestació és resultant d'un classicisme en activitat.

* * *

Proposem i diguem, com a deducció final d'aquestes proposicinos que hem anat planejant i estatuint, com la armonía és una equivalencia, o quantitat de igual valor en bellesa humana, d'una quantitat continguda i formada per uns elements naturals. Si aquesta armonía és manifestada per unes formes d'art

pot nomenar-se pel seu terme equivalent de bellesa artística.

Aquesta suma resultant de armonía s'obté per suma i valoració absoluta de uns elements de presentació successiva, relativa per tant, d'elements de bellesa natural.—Es a dir, que el concepte d'armonía en la Naturalesa s'obté per una successió presentativa, en escala, de uns elements i formes. Presentar aquests diversos aspectes de valoració relativa com a terme de valoració absoluta és armonia.

Armonía és una escala d'amidació humana, d'intel·lecte; una escala el valor de la qual és en ella mateixa: valor d'albir, però que per això mateix, i per ésser limitada, és per l'home únic de valoració i sistema de limitacions.

Ella és obtenir un resultant de equilibri: fer devindre valor de intel·lecte, valor humà, uns elements de formació natural: operar una homogenitat de relació i correspondencia de valors entre aquells elements naturals i l'intel·lecte. —Armonía, en la seva accepció estètica, no existeix en la Naturalesa, i si arribem a posseir-ne un concepte, aquest és sempre un concepte d'albir, subjectiu, que és el que deu presentar l'art, per a la obtenció de una bellesa humana.

Una representació d'elements naturals, no és art, sinó una representació dels elements sobre'ls quals s'ha d'operar l'energía productora, i el principi de generació del resultant, art o bellesa humana: armonía.

MARTI CASANOVAS

El millor **Café** és el torrefacte de **La estrella**.—Carme (Davant de Betlem).

Estudis Verdaguerians

IV

El sentiment de patria en la Obra de Mn. Cinto

L'enumerar-ne detalls demostratius sería cosa de no acabar mai, però hem de fer veure que En Verdaguer esdevé clàssic per son sentiment intens de patria. Recordem haver sentit contar a un dels seus més íntims companys—també notabilíssim poeta català — que la idea del «Canigó» havía estat donada per ell a Mn. Cinto.—«Mira, li deia, pots començar el poema amb una escena de caça per les boscuries canigonenques». Concepció mig-eval que segurament hauría tirat el cant vers un ambent romàntic i que, d'executar-se, ens hauría privat d'una de les més encisadores joies de la poesía catalana. Per ventura de tots En Verdaguer no la concebí la patria catalana romànticament disfreçada, i, copçant-ne l'esperit en sa major puresa, com que la veié i la sentí llatina i no pas gòtica, en lloc de començar el poema a tall d'una llegenda germànica o bé amb un episodi de «El Eco de las montañas» d'En Zorrilla, ens hi fa entrar mitjançant el quadre sobre la bellesa del qual hem procurat fixar vostres mirades.

Quan «Flordeneu» se'n du son aimat gentil pels cims dels Pirineus, la imaginació de l'autor del poema troba ocasió d'embadalir se des d'aquelles altures resseguint el català terrer, i com que a aquelles montanyes acimades:

«els catalans que hi munten estimen més llur terra»

l'amor de Mn. Cinto per ella s'enardeix, i a son caliu tot ho vivifica, els rius, les valls, els pobles, tot s'anima sots l'amorosa mirada del poeta:

«per què t'amagues, Camprodon fresquívol,
violeta del bosc en ta ribera?»

—

«Ribas, i tu, pastora del Pirene
que en lo Freser vens a mirar ta cara,
¿no vols que vegen ta hermosura encara?»

—

«Li fa veure Bohí, eixa flor que's bada
d'un caos de granit en les entranyes»;

fins la mateixa serra pirinenca s'ofereix al pas de la carroça d'or dels aimants

«... com jai que per nins se deixa vèncer».

Anem al volum «Patria» i allí també hi trobareu prou exemples de l'alenadavital que arreu infón la patriòtica amor del poeta. En aquest ordre és gran l'encís de la poesía «El Ter i el Freser», rius qui brinquen enjogassats per la muntanya

«... com nois rodaires
que van a cercar nius»;

«La Palma de Juñqueres» és una sentidíssima elegía qui es dóna la mà amb la titolada «Els dos campanars» la qual se troba en el mateix volum, fent-se-la servir més tart, d'epíleg al «Canigó» en l'edició segona.

Una de les circumstancies accidentals de la vida de Mn. Cinto que hagué de tenir, sens mena de dubte, gran influencia en el molt que *sentí* i aimà a Catalunya és l'exili que'n sofrí per culpa de la gran malaltía que'l minava. Qui s'allunya de sa patria aprèn a aimar-la o al menys son amor esdevé conscient i, si se'n aparta malaltiç no cal dir-ho, l'excitació de la sensibilitat que sol acompanyar el decaiment del organisme en fa sentir més fortament l'enyorança alhora que la por de no reveure la, la patria dels bells records, n'augmenta la valua, com passa amb tot bé que's considera perdut. Es en un estat així que's troba la gènesi de poesíes com «La Plana de Vic», «Lluny de ma terra», «L'Emigrant», etc; i que fondament fereix en el cor del lector els planys de l'ànima sensitiva del poeta!

«¡O, mariners, lo vent que me'n desterra
que'm fa sofrir!
Estic malalt, mes ai! ¡Tornau-me a terra
que hi vull morir!»

—

«I els somnis bells del pobre que's desterra
s'han desterrat»;

en el primer d'aquests exemples, sembla que talment sentim esqueixar-la l'ànima del poeta, amarrada a la terra i esquinçada per la força del vent que infla les veles de la nau que l'en aparta; s'hi palpa la dolor d'una ànima esbocinada al allunyar-se de son troç més bell.

En altre lloc, malgrat ésser el poeta un enamorat de les flors, diu tendrament a Catalunya:

«Lluny de tu ¿què se me'n dóna
de les flors ni dels jardins?
ton amor és ma corona,
tos rebolls mos geçamins»

Quins contrasts tant vius i tant punyents troba en les cordes del dolor per a fer-nos sensible son desconort, Mossén Cinto!

«Niuada de calandries, poetes de ma terra,
jo enyoro vostres cànticS d'amor dintre la mar;
avui que'l Maig aboca ses flors pel pla i la serra
¡cantau, cantau vosaltres, deixau-me a mi plorar!»

i com ens fa sentir l'esllanguiment d'una ànima que s'enyora i la suprema dolçor de la nadiua terra!

«¡Qui pogués desfer els passos
i arribar, patria, a ton port!
¡qui pogués dormí en tos braços
mes que fóra el sòn de mort!»

Ara ¿voleu altra mena d'exemples que els cercats entre els fruits de l'època malaltiça del poeta? doncs, llegiu «La Barretina». La sabor popular d'aquesta poesía i l'agre-dolç de son aire la fan tant natural que sembla eixida a bell raig de llavis d'un muntanyenc sapat, apesarat perquè:

«Catalunya, patria dolça,
com se perden tes costums!
lo de casa se t'empolsa
i amb lo d'altres te presums.»

però, en ell l'apesarament és atemperat per la força que dóna una sanitosa vigor del cos, tal com correspòn al fill de la natura, endurit en les lluites amb ella i per la vida, i enrobustit per la sentor dels pins de les encontrades pirinenques.

Mes, tornem breus moments al «Canigó» per esbrinar un punt del qual se'ns podría fer retret si no l'aclaríssim ara. Diguérem que, quan l'estre d'En Verdaguer es catalanitzava, la fantasía perdía son esbogerrament, i era substituída per una noble ponderació; es cert, però fins a cert punt. En el «Canigó» també n'hi ha de fantasía, però és d'una mena diferent a la que brilla en «L'Atlàntida». En un i altre poema, l'objectivisme de l'èpic troba ample camp per a espaiar-se en les magnes descripcions que hi fa de la naturalesa, i, al recorre'n tota la diversitat d'aspectes, és en imatges esplèndides que'ls pinta, encara que'l to sigui diferent en cada una de les obres. En «L'Atlàntida» el poeta cerca constantment la grandiositat, però, tota aquella altissonancia, tota aquella torrentada de figures que fins a voltes resulten enterbolides, com ho són els devassalls de l'aigua torrentera avall, adquireixen en el «Canigó» la diafanitat i frescor de la dèu al nèixer de la roca viva, i és perquè el poeta cercà la inspiració també en la roca viva, en el característic de l'esperit nostre, Els versos d'aquest poema son clars i senzills, serens fins en les fantasioses descripcions dels regnes de la fada, i les imatges, encara que arrancades, com sempre, de la natura amb la qual el poeta havía conviscut i que les hi donava amb pròdigues mans d'amiga, són emmanllevades al seu aspecte idíl·lic. Altrament, les de «L'Atlàntida» eren nascudes d'una visió farrenya de natura. El feréstec, doncs, se convertí en plàcid, i en suavitats les aspreses, i el poeta amb aquesta conversió s'ajustà bé, tan mateix, a les condicions exigides pel geni de nostra raça, qui sempre defugirà el caòtic, monstruòs, atuidor.

J. FORNELL

Juny, 1-914

C. Riba Bracons

Les Bucòliques de Virgili

Se troben de venda a la Llibrería d'Alvar Verdaguer i a la nostra Administració.

Preu: 2 pessetes

El príncep mut

Hi havía dos reis que eren molt amics; per tal ho eren, que es van prometre que si l'un tenía un fill i l'altre una filla, els casarien.

Vingué el temps que l'un tingué un noi i l'altre una noia, i contents tot era dir a n'aqueixos mentres creixien:

—El teu promès és el fill del rei.

I la noia responía:—Bé, ja en só contenta.

—La teva promesa és la filla del rei.

Mes el noi no tornava resposta.

—Ai Senyor! potser serà mut.

I tornaven:

—El teu promès és el fill del rei.

I la noia responía:—Bé, ja en só contenta.

—La teva promesa és la filla del rei.

Mes el noi no tornava resposta.

—Ai Senyor! potser serà mut.

I veient que mai deia res, enviaren un missatge a l'altre rei, dient li que ja podía casar amb qui volgués la filla, puix el seu fill era mut, que gota no parlava.

I l'altre rei els contestà, que si era així ja els tornava la paraula.

Llavores els pobres dels seus pares, tots desconsolats, del·liberaren fer·lo anar pel món, perquè així veient força coses noves potser enraonaría. Li apariaren un bon cavall, l'encomanaren a un criat i el noi marxà.

Pel camí, el criat tot era preguntar-li coses perquè enraonés; mes el príncep mai tornava resposta. Per fi tant i tant perfidiejà, que el príncep tot cremat al preguntar-li l'altre:—Què és això? Què és això?

—Un pi—va contestar.

El criat es posà boig d'alegría.

—Entornem-se'n a casa que els reis tots s'alegraràn quan sàpiguen que enraoneu.

Mes el príncep, que no li convenía entornar-se'n a casa, li diu:

—Si els pares t'han donat cent unses perquè em fessis parlar, jo te'n donaré duescentes, si dius que no enraono.

El criat hi vingué bé i continuaren llur camí fins que foren a la ciutat dels pares de la princesa.

Es fiquen cap endintre, i al ser en un carrerò estret, el príncep que veu una vella i li diu:

—Velleta, bona velleta, com ho podría fer per entrar a veure la princesa?

I la vella que li diu:

—Fes-te fer una filosa de plata i et poses a mercar-la per sota sa finestra, i quant te diguin quant ne vols, respòn: Sols poder-li besar un peu.

El noi que va a un argenter, i li encomana que li fes una filosa de plata, que no n'hi hagués cap de més ben treballada.

L'argenter que la fa i quan la tingué llesta l'entrega al noi, qui és vesteix de marxant i comença de passar amunt i avall per sota la finestra del palau dè la princesa.

—Qui em vol comprar aquesta filosa? Qui em vol comprar aquesta filosa?

La princesa que ho sent i diu a la seva cambrera:

—Ves, mira quina filosa és.

La cambrera treu el cap a la finestra, veu la filosa que era tant bonica i diu a la princesa:

—Ai princesa, quina filosa tant bonica! llu tota com una estrella.

—Doncs ves-la a comprar.

Baixa la cambrera, surt al carrer i crida al marxant.

—Ei, marxant, quant ne voleu d'aquesta filosa?

—No pas or ni plata.

—I doncs?

—Besar els peus de vostra dama.

Fábrica Barcelonesa de Cel·luloide, Goma i Aposits

CENTRAL: Fontanella, 20

SUCURSAL: Ronda de Sant Pere, 12

FABRICA: Font honrada, 3

Joguetería, Tocador i objectes de cel luloide ■ Ortopedia, Higiene i articles de goma. ■ Cotons, glasses, benes i sabons antisèptics.

Enviem catàlegs als compradors a l'engròs

TUSELL GERMANS - Barcelona

—Ai, desvergonyit! si el rei ho sabía us penjaría.

—No té altre preu.

La cambrera se'n va cap a dalt i la princesa que li diu:

—Quant ne demana?

—Ai, princesa! sols la vol donar si us pot besar els peus.

—Això si que no, per ma vida.

I el príncep tornà a cridar:

— Qui'm compra una filosa?

La cambrera tornà a sortir a la finestra i al veure-la tant bonica, que relluía com una estrella li diu:

—Princesa, jo si fos de vos la compraría.

—No per ma vida.

—Si és tant bonica! Ja us descalçaré jo i serà cosa aviat llesta; en sustancia per besar vos els peus; podreu tenir una filosa com cap altra.

La princesa per fi va consentir hi. Allavores la cambrera baixà al carrer, cridà al marxant, aquest pujà, besà els peus a la princesa i va entregar la filosa.

Quan ho hagué fet, el príncep se'n tornà a veure la vella.

—Velleta, bona velleta, ja só fet el que vareu dir-me; com ho podré fer per veure a la princesa un altra vegada?

La vella que li diu:

—Fes-te fer un fus tot d'or, i quan el tinguis, te'n vas al palau del rei i sota la finestra de la princesa comences a dir:—Qui em compra aquest fus d'or? —I quan baixin a comprar-te'l, digues que no el vols donar sinó pel preu d'un petó i una abraçada a la princesa.

El noi que se'n va a casa d'un argenter i li encomana que li faci un fus tot d'or, que no n'hi hagués cap altre de millor en tota la terra.

L'argenter es posa a treballar i quan el tingué fet, l'entregà al príncep, qui es vesteix de marxant i se'n va cap a la finestra de la princesa i comença a dir:

— Qui em compra aquest fus tot d'or? Qui em compra aquest fus tot d'or?

La cambrera que ho sent i com era tota curiosa, surt a la finestra i veu aquell que semblava un sol, ella que se'n va a la princesa i li diu:

—Ai princesa! quin fus tant bo i relluent que ven aquell marxant; és tot d'or, que sembla un sol a mig del dia.

—Bé, ves a veure quant ne vol.

La cambrera que baixa al carrer i crida:

—Ei, marxant, quant ne voleu d'aquest fus?

—No pas or ni plata.

—I doncs què?

—Un petó i una abraçada a la princesa.

—Ai, desvergonyit! si el rei ho sabía, vos enforcaría.

—No el vull donar per altre preu.

La cambrera se'n va a dalt i la princesa que li diu:

—Quant ne demana?

—Sols un petó i una abraçada de vos, princesa.

—Això si que no, per ma vida.

I el príncep tornà a cridar:

—Qui em compra un fus tot d'or?

La cambrera surt altra volta a la finestra i al veure el fus tant bonic, que semblava un sol al mig del dia, diu a la princesa:

—Princesa, jo si fos de vos el compraría; què en fareu d'una filosa sola si sense fus no pot servir-vos?

—No, per ma vida.

—En substancia per un petó i una abraçada, ningú ho veurà i és cosa desseguida llesta. Es tant relluent i bonic!

La princesa hi va caure i diu a la cambrera que vagi a buscar-lo.

Allavores la cambrera, se'n baixa al carrer i crida al marxant; el fa pujar, aquest dóna un petó i una abraçada a la princesa i entrega el fus.

Quan ho hagué fet, el príncep se'n torna a veure la vella.

—Velleta, la bona vella, ja só fet lo que vareu dir-me; com ho podré fer per tornar a veure a la princesa una altra vegada?

I la vella que li diu:

—Ves a casa el millor argenter i feste fer uns aspis tots d'or i plata, amb un brillant a dalt i al voltant tot de pedres virolades, i quan el tinguis fet, te'n vas sota el palau de la princesa a crida qui vol comprar-lo i no el donguis sinó per dormir una nit amb ella.

El príncep se'n va al millor argenter i li encomana que li faci uns aspis tal com li havía dit la vella i quan els té, se posa sota la finestra de la princesa i comença de cridar:

—Qui em compra uns aspis tots d'or i plata? Qui em compra uns aspis tots d'or i plata?

La cambrera que ho sent i desseguida surt a la finestra.

—Ai, princesa! quins aspis més bons, són tots d'or i plata, amb un gros brillant al mig i tot al voltant de pedres virolades. Compreu-lo!

—Bé, ves a veure quant ne vol.

La cambrera que se'n baixa al carrer i crida al marxant:

—Ei, bon home, quant ne voleu d'aquests aspis?

I ell que li diu:—No pas or ni plata.

—Doncs, què?

—Dormir una nit amb la princesa.

—Ai, desvergonyit! si el rei ho sabía us penjaría.

—No els dono per cap més preu.

La cambrera que se'n puja a dalt i la princesa li diu:

—Quant ne demana?

—Sols els vol donar per dormir una nit amb vos, princesa.

—Això si que no ho faré per vida mia.

I el príncep des de baix torna a cridar.

—Qui em compra uns aspis tots d'or i plata, amb un brillant al mig i tot de pedres virolades?

La cambrera treu el cap altra volta a la finestra i al veure aquells aspis diu:

Editorial Ibèrica, Passeig de Gracia, 62-BARCELONA

Obres completes

de l'Il·lm. Sr. Dr.

D. Josep Torras i Bages

Bisbe de Vich

Vuit grans volums de 400 a 500 planes cada un, amb paper luxós i refinadíssima impressió

Preu de l'obra:

Per suscripció, pagament a la bestreta		Acabat el temps de la suscripció la obra valdrà	
Rústega	Ptes. 35	Rústega	Ptes. 45
Tela.	45	Tela.	» 50

—Jo si fos de vos, princesa els compraría.

—No, per ma vida.

—Si són tant bonics! semblen un cel en nit estrellada; què en feu d'un fus i una filosa, si no teniu aspis? Compreulos, princesa. Si de cas, donarem dormitori al marxant i no el despertarem fins al ser al demà al matí quan tingui d'anar se'n.

—Bé, doncs, compra'ls.

La cambrera se'n baixa al carrer, crida al marxant, el fa pujar a dalt i la princesa li compra els aspis.

A la hora de sopar van guarnir un dormitori i el van donar al príncep, mes aquest se'n adonà i va llençar-lo pel detràs de la cadira, i com era prou traidor va fer veure que s'adormía.

Quan el cregueren adormit, princesa i cambrera el van agafar i el van ficar al llit de la primera, en el qual ella també s'hi ficà.

A l'endemà al matí, el príncep demanà a la princesa que li dongués un collaret de perles que duia i la princesa n'hi feu mercè. Se despediren i el príncep, acompanyat del criat, se'n tornà a casa seva.

Quan va arribar-hi, els seus pares tot fou preguntar al criat si havía conseguit que el príncep enraonés; mes el criat els digué que no, i aquells tornaren a quedar tots tristos

Al cap d'un quant temps, els reis pares de la princesa, enviaren a dir als del príncep que la seva filla havía agafat una gran tristesa i tractaven de casar-la, per a lo qual havíen concertat bodes amb un marquès, i que els convidaven.

Els reis tractaren d'anar-hi, mes digueren:—què en farem de dur-hi el príncep si és mut i encara servirà de més pena? Així és, que vingut el dia se'n anaren a les bodes de la princesa i deixaren al príncep sol a casa.

Mes aquest, quan va veure que aquells se'n havíen anat, s'abillà del millor vestit que tenía, pujà a caball i arribà al palau de la princesa quan tots els convidats eren a taula, els quals se n'estranyaren molt, puix ja sabíen que era mut, i més que tots, els seus pares, que n'hagueren brau disgust per la pena que els dava.

Els pares de la princesa l'agassatjaren com per cortesía els pertocava i continuaren el dinar amb tota alegría, fins que foren a les postres que es començaren les endevinalles.

Cadascú digué la seva, amb gran broma de tothom, i quan tocà al príncep, l'anaven a deixar per passar al que seguía, mes el príncep s'alça i diu:

—Una matinada
Vaig sortir a caçar;
Vaig tirar a una peça,
La vaig matar;
Ella va escapar-me,
Sols la pell me deixà,

I es treu el collar de perles que li havía donat la princesa, en mig de l'admiració de tothom, del gran goig dels seus pares, de l'alegría de la princesa que absolutament no sabía el què li passava i que estava tota roja de vergonya.

Mes quan els pares de la princesa s'adonaren del collar i conegueren que era el de la seva filla, ho comprengueren tot i desfent les bodes del marquès, la casaren amb el príncep, amb gran contentament dels respectius pares que se'ls realitzava sa promesa antigua i encara més del princep i princesa, que foren feliços per tots els anys de la sua vida.

F. MASPONS I LABRÓS.

A punt de sortir

LA PARAULA EN EL VENT

per JOSEP CARNER

Preu: 5 pessetes

Dipòsit: Lluís Gili, Clarís, 82

De la Premsa

La decadencia de la política a Barcelona

Ara fa dèu anys Barcelona es trobava en plena activitat política. En Maura havía portat el rei a Barcelona i En Cambó li havía dirigit aquell discurs que fins ara no ha tingut les conseqüencies que'n temíen els enemics i que n'esperaven els partidaris de l'oportunisme monarquisant. Els quatre regidors del catalanisme lliberal, En Carner, En Suñol, En Giralt Verdaguer i En Pijoan posaren el primer llevat d'una política nacionalista republicana.

En les masses republicanes i en les germandats llibertàries hi cremava l'esperança d'una propera acció revolucionaria. Un íntim contacte feia confondre per de fòra els solatges de les joventuts d'una poixanta unió republicana amb els del sindicalisme anarquista.

De tant en tant reventaven bombes a Barcelona. Ningú ha sapigut mai d'on venien ni qui les posava. La passió de la lluita ha fet llençar moltes acusacions que no s'han explicat d'una manera satisfactoria La característica d'aquelles bombes és que anaven contra la ciutat: no eren un guant llençat a la cara de l'exèrcit, com era la d'En Pallàs, ni un terrible flagell contra una classe social, com la del Liceu, ni portaven l'intent de les grans tragedies col lectives, com la dels Canvis Nous Ni eren tant inofensives que no sembressin el pànic, ni eren posades amb la preocupació de matar molta gent.

Anaven contra la ciutat i tal vegada contra l'activitat política de Barcelona El séu autor no volía ser un martre i perxò és difícil que treballés per un ideal: l'odi lliga bé amb la covardía del que llença la mort envolcat d'ombres i misteri; els ideals, per revolucionaris i destructors que siguin, no.

El catalanisme es propagava amb una gran violencia de paraula. Quan la multitut cantava els «Segadors» no creia fer més viva la protesta perquè en el cor hi guardava sentiments de tirria i de combat encara més enèrgics que'ls séus cants.

Totes les qüestions devenen tot seguit constitucionals. Una desconfiança absoluta en la llei i en el Govern portava als homes a prescindir de lo existent i els aconsellava fer foc nou. Els catalanistes volíen destruir l'Estat espanyol; els republicans volíen destruir la Monarquía. Les bombes minaven sordament la confiança en el pervindre de Barcelona. Però, perxò, l'activitat política cada día anava en augment i quan començavem a creure que no hi haurían més bombes en petava una altra.

II

Es un fet fàcil d'observar: l'historiador neutral ho veuría en tots els partits, el polític ho fa notar en els partits dels altres. El ciutadà de Barcelona ha perdut el gust de la política, i se n'aparta com d'una cosa que molesta i ofèn. I si un considera la mena de construcció moral que fa més noble i viril a l'home, no sempre la troba més sencera en els que s'hi queden que en els que se'n van de la política.

Avui sería difícil, per a no dir impossible arrelar de cap i de nou un diari de partit. Els que resten perden suscripció més aviat que no'n guanyen. Mentres que en altres temps les empreses periodístiques que foren negocis editorials campaven a l'ombra d'un ideal o altre. Els diaris que no fan política són una senyal dels nostres dies: sempre que algún d'ells es decanta cap a un partit fa un sacrifici econòmic que se li ha d'estimar.

La pràctica del sufragi universal imposa una organització molt cara i ben difícil de sostenir. Els centres de districte i de barri es converteixen en períodes electorals, en focus irradiadors d'energía. A la Unió Federal Nacionalista Republicana el sostenien ment dels Centres li ha arribat a costar més de cent mil pessetes anuals, a Barcelona. Una corrent d'opinió per poixanta que sigui no podría esperar seriament un resultat electoral considerable sense aqueixa xarxa d'organitzacions locals.

Doncs els tres grans partits de Barcelona

no compten avui amb els nuclis disciplinats, enèrgics i compactes que s'han de menester per a combatre i anorrear un enemic desllear. Viuen d'un sistema d'intervencions, de censos, i d'oficines que no serían aptes per a organitzar avui de cap i de nou. D'aquí pocs anys aqueixa maquinaria serà com una esquadra de Cavite. El primer Grañer que passi la desfarà i se'n riurà a ventre batent.

Potser algú voldrà contradir-me i em retraurà perxò la formació de nuclis nous, com ara'l del requetè jaumí i el de la joventut conservadora. Potser em posaràn com un exemple la creació d'organitzacions de districte afiliades a l'Unió Catalananista. Més m'estimaría enganyar-me, però no crec que de tot això en surti un nou beligerant electoral. Tot això són nous senyals de decadencia: precisament lo que caracteritza els períodes de gran activitat política és la formació d'una o dos masses formidables d'opinióque disolen ràpidament o anul·len les petites organitzacions parassitaries.

La decadencia política sol manifestar-se també pel desfici del poble en assistir als espectacles banals El tenor, el pelotari, el jockey o el torero suplanten als oradors polítics en l'admiració apassionada de les multituts. En aquesta terra tant poc flamenca de Barcelona hi ha tres places que són tres bones empreses comercials Es possible que d'aquí pocs anys hagin d'arrendar se per magatzems de vins, com la de Tarragona. Mes ara com ara serveixen a la frivolitat barcelonina que vol treure's el regust de les lluites cíviques contemplant les girades de cul del Belmonte i el maneig elegant de les eines d'escorxador.

III

Ara com ara no'm proposo examinar les causes d'aqueixa decadencia política. Observo que tothom sol atribuir-ho a lo que li fa més nosa en el seu partit. Considero que l'explicació del fet és més fonda i més complicada i que dèu trobar-se més aviat que en els erros polítics en el caràcter nacional dels catalans.

Mes deixant de banda l'estudi de les causes de la decadencia comencem a pensar lo que hauríem de fer si això durava Tots vosaltres, companys, podeu dir-hi la vostra. Per mí em sembla que durarà. I si dura no hi hauría cosa més estèril i enutjosa que seguir fent política a l'estil d'abans.

Es precís que tots comencem a disposar de les nostres sobres d'activitat Si abans feiem dèu meetings o donavem dèu conferencies hem d'avesar-nos ara a no fer-ne més que un, a donar ne una no més. I així com abans totes les coses devenían polítiques i constitucionals, acostumem-nos ara a omplir els camps deserts de la política de qüestions socials i pedagògiques i culturals i ètiques

El que seguís fent avui lo que feia jo en 1910 o lo que feia En Ribera i Rovira en 1912 i anés pel món donant continuament conferencies i organitzant actes polítics produiría l'efecte extravagant del ballador que seguís ballant després que s'ha acabat la música. Si un fos prou dèbil per a deixar-s'hi anar acabaría per avorrir se i fugir com d'una presó fosca sense amor ni alegría. I no sols en fugiría ell sinó que les persones de seny reposat i armònic s'allunyarien dels séus centres com qui s'aparta amb pena d'una casa d'orats.

Sería un mal evident per Barcelona i per Catalunya la disgregació de les seves forces polítiques. Els comicis tornarían a ser veritables tuguris dels professionals de la martingala: el tripijoc de les rodes individuals suplantaría la voluntat sobirana dels ciutadans Mentres els pobles virils que són l'orgull de la civilització, com ara la França; l'Alemania, l'Italia i l'Anglaterra veuen consolidar-se i purificar-se més cada dia la funció electoral del poble aquí aniríem a raure a una oligarquía d'«esbotza-caixes» que'ns farían perdre l'agre de l'ideal i serían l'obstacle més funest per la nostra cultura.

Donant no més que una conferencia tindreu temps per preparar-la millor. Lo que abans era una divagació superficial deu haver de ser ara primera lliçó d'un curset de estudis. I ja que la política no'ns encega obrim els ulls a les innombrables meravelles de la realitat i els altres homes se sentiràn semblants nostres en la seva intensa i variada contemplació.

Si voleu que la gent no s'aparti dels nostres centres organitzeu-hi amables sales de lectura i poseu-hi llibres que siguin agradables de llegir. Tot llibre que us estimuli o acomodi, el que desplegui la vostra capacitat sentimental, com el que dejuni el vostre gust són més propis d'aquestes sales que'ls llibres on s'estiben els coneixements com en una caixa de morts.

Els sports no sempre van bé en els centres que'ls organitzen. Si són els mateixos companys associats els que's dediquen al sport l'educació física hi surt guanyant: un centre on gran nombre dels associats se dediquessin al tenis, al rem o a la pilota és casi bé segur que guanyaría en vigor espiritual. Mes si la secció de sports ha de servir perquè hi vagin quatre professionals del «cop-de-braç» o de la «puntada-de-peu» a fer se admirar dels associats passius és possible que'ls ideals hi perdin sense cap guany per la virtut.

Les sessions de «música di camera» atraurían als centres una mena de públic que no sol està mal disposat per a les empreses espirituals. Jo he assistit a concerts de un gust refinadíssim donats en esglesies protestants de Berlín, on se pagava 50 pfenigs d'entrada. Les conferencies de viatges amb projeccions podrían resultar força interessants.

I això que dic dels Centres ho estenc a totes les formes de l'activitat política. Es precís substituir amb un contingut cultural, social i pedagògic el devassall de qüestions constitucionals que's desprenen balbes del nostre esperit com les fulles seques d'un arbre. Ja tornarà una nova primavera a brotar gemoles càndides en les branques que no són fusta morta. Però mentrestant estudiem més, observem més, siguem més homes de realitat.

PERE COROMINAS

Barcelona, 13 de juny de 1914.

(De *El Poble Català*)

Biblioteca "Illes d'Or"

La més selecta de les Biblioteques literaries

1 pta. el volum

Les illes d'Or.—de F. Mistral (trad. María Antonia Salvà).
Vida al pas.—Per Joan Maragall.
Somnis.—per Guerau de Liost.

Se troben de venda a la Casa Luis Gili, Editor i llibrer, Clarís, 82, i a nostra Administració.

Informació

L'Escola de bosc a Montjuich

Un xic d'historia

En 22 de desembre de 1910 foren votades per l'Ajuntament 60.000 pessetes per a instal lació d'Escoles de Bosc.

Aquesta comissió demanà a Foment la cessió de l'edifici «Torre Laribal», de Montjuic, i fou atesa la demanda, essent designat en representació de Foment, el senyor Marial, i encarregada la direcció de les obres a l'arquitecte municipal senyor Falguera, les quals quedaren llestes a primers de 1912.

En 7 de setembre de 1911 se constituí la primera Comissió, que la formaren els regidors senyors Morales Pareja, David Ferrer, Ignasi Iglesias i Josep Llimona, concedint a la Comissió autonomía en tot lo referent a Escoles de Bosc.

En el pressupost de 1913 l'Ajuntament votà 30.000 pessetes pel sosteniment de les escoles.

En sessió de primer d'abril de 1913 aprovà unes bases per a la creació de una Junta mixta, denominada Junta autònoma de Colonies Escolars i Escoles de Bosc, que integraven els regidors senyors Juncal, David Ferrer, Ripoll, Riera, Ballester, Mir i Miró, els senyors Morales Pareja, Ignasi Iglesias i Josep Llimona.

Per la bienal renovació de l'Ajuntament la Comissió sofrí les següents modificacions: deixaren de formar part d'ella els senyors Mir, Ferrer i Ballester, i els substituiren els senyors Rovira, Tarrés i Millàn, i l'Associació designà a don Francisco Alfonso en substitució de don Lluís Soler Casajuana.

Aquesta Comissió té dues Seccions: una de Escoles de Bosc i altre de Colonies Escolars; té un president de la Comissió en ple, el senyor Juncal; un vispresident de cada Secció, els senyors Ripoll i Rovira; dos comptadors, els senyors Riera i Tarrés; un tresorer general, el senyor Morales Pareja; un secretari general, el senyor Millàn, i un secretari adjunt, el funcionari municipal, don Miquel Palau.

Dita comissió nomenà a donya Rosa Sensat i don Antolí Monroy, directors de les Seccions; donya Paula Borràs i don Antoni Perich, aussiliars; al doctor Raduà, metge pediatra, i a don Julià Oñate, professor d'educació física.

Les escoles estàn constituides por 35 nenes i 35 nens de set a deu anys, necessitats del règim de l'aire del bosc, i de families pobres, segons informe de la Comissió; aquesta els proporciona devantals, espardenyes, barret, passe gratuit de tramvíes i tot lo necessari per a la instrucció; hi hà també 5 alumnes

de pagament de cada sexe que abonen una pesseta diaria.

I per fí el día 8 de maig començaren a funcionar les Escoles de Bosc.

La vida a l'Escola de bosc

Els alumnes han de ser mitja hora abans de la senyalada per a començar la classe, en el punt que indiqui la Direcció de la Escola; seràn a acompanyats des de l'expressat punt pel personal de l'Escola i acabades les classes seràn acompanyats al mateix lloc d'on deuràn recullir-los les families respectives mitja hora després de la sortida lo més tard.

L'Escola és completament gratuíta, excepte pels alumnes de pac; l'estada a l'Escola és des de les 9 del matí a les 4 de la tarde, en elsmesos d'octubre, novembre, desembre, janer, febrer, i mars, i des de les 9 del matí a les 5 i ½ de la tarde, en els mesos de abril, maig, juny, juliol i setembre.

Els alumnes faràn a l'Escola tres àpats diaris: esmorzar, dinar i berenar. L'esmorzar consistirà en llet i pa; el dinar, en sopa, olla, entrant i postres, quatre dies a la setmana, i arròs amb carn i peix, entrant i postres els altres dos restants. El berenar consistirà en pa amb formatge, fruites, etc.

La racció corresponent a cada alumne serà establerta per la Comissió d'acord amb el metge. Diariament els alumnes se sotmetràn al procediment hidroteràpic que indiqui el metge pediatra.

Les escoles estàn constituídes per un pabelló de menjadors, despatx del metge, professor d'educació física, mestres i infermería; un pabelló de cuines, un pabelló de hidroterapia, un pabelló de classes, sala de música i pati cobert.

Inauguració oficial

Efectivament, ja fa dies que funciona, però oficialment no's va inaugurar fins ahir, diumenge, a les quatre de la tarde. S'havía d'inaugurar el dia 31 de maig, però va impedir-ho la inseguretat del temps, que aquells dies era plujós.

Ahir l'alcalde accidental senyor Vidal i Valls va rebre en el seu despatx als invitats a l'inauguració: el doctor Carulla, rector de l'Universitat, i representant del director general d'Instrucció pública; els regidors senyors Bofill, Tarrés, Vega, Mesa, Serra, Arola i Vila; el senyor Bastardas, en representació del president de la Diputació; el canonge doctor Pla i Deniel, representant al Vicari Capitular: un delegat del comandant de Marina; don Dimas Hernández, inspector de primera Ensenyança; la comissió municipal d'Escoles de bosc, els regidors senyors Juncal, president, i Rovira, vis-president, i els senyors Alfonso, Iglesias i Palau, secretari, i l'arquitecte senyor Falguera.

Anaren, cap al parc de Montjuic, en landós, i precedits i seguits per la Guardia municipal montada, vestida de gala.

El Parc

El camí que, després de passar el carrer del Siti de 1714, cal seguir per arribar al Parc és un veritable camí de bosc i de muntanya. La pendent és tan sobtada que els cotxes habíen de deturar-se perquè alenessin els pobres cavalls. Es de gran urgencia fer-hi un camí carreter que faciliti l'ascensió al bellíssim lloc de Montjuic, on ès situat el parc-escola

Des d'allí s'ovira un esplèndid panorama de la ciutat de Barcelona, molt més formós i impressionant que des del Tibidabo.

Per tots els viaranys i curriols de la muntanya i dins del Parc hi havía nombrosa concorrencia que donava gran animació a la festa escolar.

El seguici oficial atravessà pels caminals del jardí, cobricelats per una espessa vegetació, passà per davant de l'estàtua del «Manelic» i es dirigí cap als edificis que, mercés al'intel·ligentdirecció de l'arquitecte senyor Falguera han sigut molt encertadament disposats per a l'instal·lació de l'Escola de Bosc.

La Banda municipal, situada en una placeta del Parc, tocà tota la tarde.

L'escola

I començà el programa de la festa organitzada pel vis-president de la comissión, el regidor senyor Rovira.

En una de les placetes del Parc, a l'aire lliure, entre una atapaida arbreda, els nois de la secció d'Educació Física, dirigits pel professor senyor Oñate, varen fer exercicis de gimnàstica sueca. El professor els feia les indicacions en llengua castellana.

Passàrem després a l'aula de noies, perfectament instal·lada, oberta totalment pel cantó de solei. L'aire i el sol hi entren lliurement, tenint al davant una esplèndida vegetació. Hi havía 35 nenes de 7 a 10 anys, totes uniformades, amb bates de «teixits», assegudes en tauletes-escriptori unipersonals.

La professora, donya Rosa Sensat, muller de l'ex regidor don David Ferrer, va rebre a les autoritats i invitats i els pronuncià en castellà un discurset, presentant-los l'aula, que funciona fa pocs dies i que, per tant, mestra i alumnes s'estàn adaptant al nou mètode d'ensenyança, basat en la veritat, en la realitat, en la Naturalesa; va explicar una excursió feta al cim de Montjuic i el resultat de les impressions rebudes per les alumnes, explicades després a l'aula; mostrà dibuixos fets, que assenyalen l'orientació pedogògica i els bons resultats que ha de donar.

Visitàrem després l'aula dels nois, installada en iguals condicions. També n'hi havía 35 de 7 a 10 anys. La dirigeix el professor don Antolí Monroi. Els nens cantaren un himne en castellà lloant el treball i un altre en català lloant l'Escola del bosc.

El senyor Monroi va dir que cada noi té un diari de classe, on hi fa diferents exercicis: plànols de l'Escola, de la muntanya, de la ciutat, arbres, flors, càlculs aritmètics, etc.

El professor porta un diari de l'Escola. Collecciona tots els minerals i animals trobats a la muntanya, començant aixís un museu escolar.

El senyor Juncal va fer algunes preguntes, en castellà, com és natural, als nois, i es pogué observar que molts no l'enteníen deien sí quan tenían que dir nó, i vice-versa.

Fou un cas ben pràctic i demostratiu que si l'Escola del bosc se fonamenta, com va dir la professora Sensat, en la realitat, l'ensenyança d'aquelles criatures de 7 a 10 anys no l'han de rebre per l'intermedi d'una llengua que no és la de llur naturalesa. En català entendríen perfectament tot lo que se'ls digués i ho apendríen.

L'escultura den Llimona

Al final d'un d'aquells passeigs hi havía una gran bandera catalana. A l'arribar-hi les autoritats va caure la bandera i aparegué una formosa escultura en marbre blanc, deguda a l'eminent artista Josep Llimona. Una mare amorosa besa una nena al front, ne té una altra dre'a al davant llegint i un, altra assegudeta a terra mirant encisada aquells jardins. Al peu de l'escultura hi havía totes les criatures de l'Escola del bosc i llurs professores.

EMPRESA DE POMPES FÚNEBRES

LA EGIPCIA

SOCIETAT ANÒNIMA

La més important d'Espanya-20 sucursals amb telèfon-Central: Pelayo, 44, telèf. 1,113 ◆ Economía. Veritat en els preus

Important: La Egipcia es la única funeraria que posseeix Cambra de Desinfecció, no servint cap artefacte que no sia previament desinfectat.— NOTA: Acurat i ràpid servei tant a la Capital com a fòra.

Un aplaudiment ressonà unànim en aquell nombrós públic.

El senyor Palau, secretari de la comissió, va llegir els acords de l'Ajuntament creant i organitzant l'Escola. Després va llegir una ben escrita Memoria sobre la manera de funcionar.

El regidor senyor Juncal, dissimuladament, va indicar-li que acabés, i tantost lograt, ell va començar el seu discurs, oferint, com a president de la comissió, l'Escola a la ciutat, dient que és obra de tots els partits; agraeix les facilitats que en sa tasca organitzadora han trobat en l'autoritat militar, permetent-los fer tot lo necesari per a l'instal-lació de l'Escola, començant així una invasió d'aquella muntanya; alabà a la professora Sensat; va dir que's farien més escoles de bosc, si hi havía qui els ajudés; dissimuladament varen indicar-li que havía de parlar del grup escultòric, i va equivocar l'assumpte que l'artista hi havía desenrotllat admirablement. Per a acabar va aviar una frase. Assenyalant l'Escola i després el castell, va dir: «¡Esto matarà aquello!»

L'alcalde, en nom de l'Ajuntament i de la ciutat va acceptar l'Escola del Bosc, que és digna del més gran elogi, i va recordar a l'iniciador i als qui han realitzat l'idea amb la cooperació del arquitecte director i dels obrers que materialment li han donat forma.

Dirigint-se als mestres els diu que no dubta que d'aquells nens ne faràn uns bons ciutadans i de les nenes unes bones mares de familia, i acabà dient que'en els pocs dies que ha regentat accidentalment l'alcaldía, havia tingut alguns disgustos, però que'l presidir la inauguració d'aquesta admirable Escola li pagava amb escreix i encara n'era tornador.

El doctor Carulla va fer assaber la representació oficial que allí hi duia, digué que'l ministre i el director general s'adheríen an aquesta festa de cultura, i la qualificà d'escola de salut física en contraposició de l'antihigiénica en escola vella; digué que era una obra patriòtica perque feia ciutadans sans, forts i intel-ligents; remarcà que aquell sistema pedagògic no és inventat per Alemanya, ja que fa molts anys que en els jardins de prop de l'Alhambra de Granada, el pedagoc espanyol Manjón hi té establerta la seva escola model.

Espera que no serà aquesta l'única Escola de Bosc que's farà a Barcelona, i per a les altres ofereix l'apoi incondicional del ministre i del director general; confía amb la cooperació dels mestres, dels quals ne fa un xardorós elogi, i d'una manera especial de les mares quan veuràn els seus fillets que de arquítics i malaltiços se'ls transformen en sans i intel-ligents.

Els menjadors

Estàn espléndidament instal-lats en el xalet d'arquitectura aràbiga amb les parets cobertes de rajoles de majólica de variats dibuixos i colors. El menjador dels nens és a la planta baixa i el de les nenes és al primer pis. La cuina económica està enun edifici apart al costat del xalet.

Les criatures entren a l'Escola a les nou del matí i en surten a les quatre de la tarde. Allí s'hi desdejunen, hi dinen i berenen suculentment.

En el primer pis hi han un thorcacogràfic de Dufestel per a midar el volúm toràcic de l'alumne, una bàscula per a pesar-lo i una escala mètrica de Wecker et Masselon per a a midar l'agudesa de la vista.

Els lavabos

N'hi hà dos separats: un per als nens i l'altre per a les nenes. Hi han banyeres i aparells per a dutxes per a vuit criatures a l'hora.

Totes les instal lacions són fetes amb esplendidesa, fins se poden calificar de luxoses.

El gimnàs

Es un gran cubert tapat amb vidrieres pels costats nor i llevant i obert pels demés.

=Camisería
i Corbatería

Boquería-32
::BARCELONA::

ESPECIALITAT
en CAMISES a MIDA

GRAN BARATURA
de PREUS

AIGUES MINERALS NATURALS

de la

SOCIETAT ANÓNIMA

VICHY CATALÁN

Aigues hipertermals, de temperatura 60°, alcalines, bicarbonatat-sòdiques. Sense rival pel **reumatisme**, la **diabetes** les afeccions del **estómac, fetge, melsa.** Aquestes aigues, de reputació universal, no mes es venen embotellades i les botelles duen tots els distintius ab el nom de la **Societat Anònima Vichy Catalán.** Cridèm la atenció dels consumidors, ¡molt particularment dels malalts, per tal que no es deixin sorpendre admitint com idèntiques a les nostres aigues d'altres **artificials** que s'ofereixen en aquest mercat amb noms de **fonts imaginaries** que no mes son marques de fábrica **i no fonts de origen.**

DE VENTA A TOTAS PARTS

Administració: RAMBLA de les FLORS - 18-ent.°

LA HISPANO SUIÇA

Fàbrica de Automóbils Espanyola

Obradors a Barcelona:
Carretera de Ribas, 279
(SAGRERA)
Telèfon 8.250

Telegrames i Telefonemes
Automòbiles - BARCELONA

Sucursal a França:
Levallois Perret
(PARIS)

Chassis de turisme de 12/15, 15/20, 30/40 y 45 HP. Els mes ràpits i els mes económics de essencia i neumátics.

Chassis per ómnibus i camions, 15/20 y 30/40 HP. Pera transport de passatgers, servei de col·legis i d'hotels i ambulancies sanitaries.

Per transports de 1 ½, i de 3 tonelades i servei de correus.

Grupes marins, de 6, 15 i 30 HP.

Per canots de recreu, transports de passatgers, serveis de práctics de ports salvament de náufregs i auxiliars de barco de pesca.

VIUDA DE

JOSEP RIBAS

MOBILIARIS DE LUXE
EN ESTILS CLÁSSICS I MODERNS

INTERIORS COMPLETS

SECCIÓ COMERCIAL
MOBILIARIS
EXTRAORDINARIAMENT BARATOS

METAL-LISTERÍA ✻ LÁMPARAS

OBJECTES D'ART

PARQUETS PLEGABLES (PATENTATS)

Despatx: Plaça de Catalunya, 7
Magatsèms i Obradors: Consell de Cent, núm. 327

Lámpara "KRANZ"

LLUM BLANCA COM LA DEL SOL
VERITABLEMENT INSENSIBLE A LES SOTRAGADES
LLUM CONCENTRADA SOBRE L'OBJECTE, SENSE QUE SE'N PERDI UN SOL RAIG
FORMA ELEGANT : TAMANY REDUIT

CLAVELL GERMÁNS
Barcelona—Rambla de les Flors, 16 (Dipòsit)
Mataró—Biada, 5 (Fábrica)

COMPAÑÍA "UNIC", S. A.
—Corts Catalanes, 401— Barcelona

Establiment Tipogràfic de J. VIVES-Carrer de Muntanè, 22 BARCELONA